

IX-X / 2023 NR 9

COPERNICUS

SZKOŁA PODSTAWOWA NR 4 IM. MIKOŁAJA KOPERNIKA
W ANDRYCHOWIE

Narodowe Czytanie
Piknik Rodzinny

Drodzy Czytelnicy!

Trzymacie w ręku kolejny numer szkolnej gazetki „**Copernicus**”.

Mamy nadzieję, że się Wam spodoba i z przyjemnością będziecie ją czytać.

Postaramy się, aby każdy znalazł tu coś dla siebie. Jeżeli chcielibyście się

z nami czymś podzielić lub podpowiedzieć o czym powinniśmy napisać,

dajcie znać – to adres redakcyjny: **copernicus.gazetkaSP4@gmail.com**

Czekamy

Co się w gazecie mieści, czyli spis treści:

1. Amerykańskie święto halloween
2. Dział Biologiczny
3. Historia utworzenia KEN
4. Nasza szkoła rozwija pasje!!!
5. Polska kuchnia
6. Proste babeczki
7. Poznajmy się
8. Jestem pierwszoklasistą
9. Sport
10. Wydarzenia z życia szkoły
11. Piknik Rodzinny
12. Narodowe Czytanie
13. Twórczość własna
14. Zagadki miesiąca
15. Zielarstwo
16. Sposoby na ból brzucha
17. Dyskusyjne Kluby Książki

Amerykańskie święto halloween

Halloween jest świętem, które pochodzi z kultury anglosaskiej. Obchodzone jest w noc z 31 października na 1 listopada. W Polsce popularność halloween z roku na rok rośnie, co sprawia, że coraz więcej osób bierze udział w tym święcie.

W dniu halloween często organizuje się różnego rodzaju imprezy i zabawy. Można spotkać dzieci przebrane za duchy, wampiry, czarownice czy potwory.

To świetny czas na uwolnienie swojej wyobraźni i przeniesienie jej na swój unikatowy strój. Wiele dzieci w naszym kraju obchodzi halloween także na prywatnych, domowych imprezach. Wtedy trzeba mieć naprawdę dużo wyobraźni i czasu, aby stworzyć odpowiednią dekorację oraz straszne, ale jednocześnie smaczne potrawy. Popularne są babeczki w kształcie dyni, zielone napoje czy upieczenie ciasta w postaci pająka lub nietoperza. Charakterystyczne czarne kapelusze, peleryny, maski i wiele innych elementów.

Wielu ludzi obchodzi halloween także, chodząc od drzwi do drzwi i prosząc o słodycze. To tzw. "Trick or Treat" (inaczej "cukierek albo psikus"). Dzieci chodzą w grupie z koszem lub workiem w rękę i pytają: - cukierek albo psikus? Jeśli dostaną dolary, lizaki czy inne smakołyki, to wszystko jest w porządku, ale jeśli właściciel domu nie ma słodyczy, to można spodziewać się dowcipu.

Wspomniane halloween można obchodzić na różne sposoby, np.:

- maraton horrorów w kinach/w domu
- wejście do straszego labiryntu
- nocka ze znajomymi
- wspomniane chodzenie po domach.

Jagoda Wrona

Dział Biologiczny

Hej! Chciałybyśmy Wam przedstawić ważne porady dotyczące zdrowia. Pamiętajcie, że higiena jest bardzo ważna. Dzięki niej możemy uniknąć wielu chorób, takich jak:

- wszawica
- świerzb.

Aby być bezpiecznym, pamiętaj o kilku zasadach:

- a. pamiętaj o regularnym myciu całego ciała,
- b. nie używaj cudzych ręczników i przyborów toaletowych,
- c. nie pożyczaj gumek do włosów czapek i opasek.

Jedną z najniebezpieczniejszych chorób skóry jest czerniak. Co to właściwie jest? Jak sobie z nim radzić?

Czerniak - nowotwór skóry atakujący melanocyty (komórki barwnikowe skóry - pieprzyków).

Przyczyny czerniaka to:

- promieniowanie UV i UVB
- oparzenia
- przebywanie na słońcu bez odpowiedniego zabezpieczenia.

Objawy choroby. Tak zwany alfabet czerniaka, czyli :

Asymetria - np. z jednej strony okrągły a z drugiej „wylewający się”

Brzegi - poszarpane, ze zgrubieniami

(C) kolor - wiele odcieni brązu, czerwieni, czerni na jednym znamieniu

Duży - średnica stanowi więcej niż 6 mm

Ewolucja - pieprzyk zmienia kolor oraz kształt.

Leczenie czerniaka polega na natychmiastowym wycięciu go łącznie z częścią skóry zdrowej (przykład 2 mm czerniaka = 1 cm skóry zdrowej).

Zapobieganie nowotworowi:

- nie narażanie skóry na niepotrzebne promieniowanie
- używanie kremów z SPF 50+
- w słoneczne dni przykrywanie się lekką odzieżą
- dbanie o skórę.

Gabriela Kowalska
Natalia Płonka

Historia utworzenia KEN

W tym roku 14 października świętowaliśmy 250. rocznicę utworzenia KEN, czyli Komisji Edukacji Narodowej. Święto to potocznie zwane jest dniem nauczyciela, pomimo tego, że uczniowie też je świętują. Aby poznać jego historię musimy się cofnąć do 1773 roku. W XVIII wieku polskie szkolnictwo było w kiepskiej kondycji. Szkoły były prowadzone przez różne zakony, np. zakon jezuitów. Uczono w nich głównie teologii katolickiej, a zajęcia prowadzone były w łacinie. Właśnie podczas kryzysu edukacyjnego w Polsce pojawiają się pomysły jak zmienić ten system edukacji. Pierwsze kroki w tym celu podjął Stanisław Konarski w 1740 roku, tworząc Collegium Nobilium. W 1765 roku podjęto kolejne kroki ratowania polskiej oświaty, a mianowicie utworzono Akademię Szlachecką Korpusu Kadetów, potocznie zwaną Szkołą Rycerską. Potrzeba reform spowodowana pierwszym rozbiorem Polski oraz konieczność wykorzystania majątku pojezuickiego, prowadzi do powstania Komisji Edukacji Narodowej 14 października 1773 roku.

Amelia Suszał

<https://strefaedukacji.pl/kiedy-powstala-komisja-edukacji-narodowej-co-to-za-instytucja-i-jakie-jest-jej-dziedzictwo-poznaj-jej-niezwykly-fenomen/ar/c5-17976471>

Nasza szkoła rozwija pasje!!!

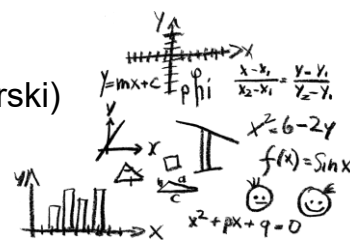
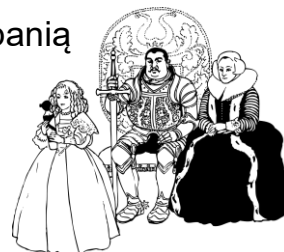
W naszej szkole są organizowane liczne zajęcia dodatkowe, które rozwijają pasje uczniów. Jeśli jesteś znudzony ciągłym siedzeniem w domu, to możesz uczestniczyć m.in. w:

Kole teatralnym, prowadzonym przez panią Alicję Kanię

- **Kole dziennikarskim**, prowadzonym przez panią Martę Paczyńską
- **Kole matematycznym**, prowadzonym przez panią Małgorzatę Czaicką, panią Annę Małysę, panią Magdalenę Kalinowską-Murzyn
- **Kole geograficznym**, prowadzonym przez pana Macieja Tomiczka
- **Kole historycznym**, prowadzonym przez panią Monikę Dudkę
- **Klubie Poszukiwaczy Odpowiedzi**, prowadzonym przez panie: Bożenę Błasiak, Annę Małysę, Martę Paczyńską
- **Zajęciach siatkarskich MKS** (Międzyszkolny Klub Siatkarski)
- **Zajęciach sportowych SKS** (Szkolny Klub Sportowy)
- Zajęciach pozaszkolnych **OYAMA KARATE**, prowadzonych przez Sensei Katarzynę Kasperek, Sensei Kacpra Kasperka oraz Shihana Jacka Kasperka

Również pozaszkolnej **Gimnastyce Korekcyjnej**, polegającej na poprawie postawy ciała Serdecznie polecamy!

Polska kuchnia...

W naszej polskiej kuchni jest wiele dobrych potraw. Najpopularniejszymi daniami są między innymi: pierogi, kotlet mielony, galaretkę mięsna, zupa grzybowa oraz barszcz czerwony i rosół. Można wymieniać ich nieskończenie wiele. W naszej kuchni można dostrzec też kuchnie: niemiecką, ruską oraz żydowską. Typowymi polskimi smakami są: słone i słodkie.

Czym wyróżnia się kuchnia polska?

Wyróżnia się kiszonymi warzywami, daniami, które są dobrze doprawione, kwaśne lub słone oraz wielodaniowe duże posiłki. W staropolskiej kuchni stosowano stare gatunki, takie jak: kasza, mąka pszenna, bób oraz mąka żytnia. Stosowano także staropolski olej, ser, masło, jaja i grzyby świeże.

W naszym kraju występują kuchenne rewolucje 📱 (Magdy Gessler). Pani Magda jest właścicielką siedmiu polskich restauracji. Pomaga wielu właścicielom karczm, restauracji, które mają problem z gotowaniem.

H.O. i J.B.

Proste babeczki, ale niesłodkie;-)

Rzadko trzeba się natrudzić, żeby zrobić coś pysznego. Do niedawna myślałam, że babeczki mogą być tylko na słodko, na przykład: czekoladowe, karmelowe, czy z bitą śmietaną. Mój tata znalazł przepis na słone babeczki z szynką i oliwkami. Kiedy to usłyszałam, nie myślałam, że będzie się to dobrze komponować, ale po skosztowaniu jednej z babeczek, zmieniłam zdanie. Teraz każdemu je polecam:-)

A oto przepis na te wspaniałe pyszności:

300g mąki pszennej
2 łyżeczki proszku do pieczenia
½ łyżeczki sody
szczypta cukru
sól, zioła prowansalskie
szklanka kefiru
2 jajka
60 ml oliwy z oliwek
100g szynki

Mąkę przesiać z proszkiem do pieczenia i sodą. Wymieszać ze szczyptą cukru, solą i ziołami. Kefir wymieszać z jajkami i oliwą. Szynkę pokroić w drobną kostkę. Szybko połączyć wszystkie składniki mieszając je łyżką. Nakładać do muffinkowych foremek. Piec w temperaturze 200 stopni przez 15-20 minut. Dobrze jest sprawdzać patyczkiem czy już upieczone. **Smacznego!**

Marysia Małysa

Poznajmy się

Drodzy Czytelnicy!

Jestem **Amelia Suszał** i chodzę do klasy 7b. W tym roku skończyłam 13 lat i jestem redaktorką "Copernicusa". Uwielbiam czytać książki, moje ulubione tytuły to *Tajemnica zielonej pieczęci*, *Ucho od śledzia*, *Kawa dla kota*, cała seria książek

o Harrym Potterze i seria książek o Lukrecji. Kocham słuchać muzyki. To co słucham zależy od mojego humoru i nastroju. Dużą część ulubionych piosenek znam dzięki moim rodzicom. Natomiast aktualnie najbardziej lubię słuchać piosenek Olivii Rodrigo, Janna, zespołu Måneskin i zespołu Lady Pank. Moim ulubionym sportem jest siatkówka, kocham ją oglądać i z pasją ją trenuję. W wolnym czasie gram w *The Sims 4*, robię coś kreatywnego i inne. Kocham także tańczyć i śpiewać. Należę, także do Oazy. Mieszkam w Andrychowie i mam młodszą siostrę, która też uczęszcza do Czwórki.

Mam nadzieję, że dzięki temu poznacie mnie trochę lepiej (:

Jestem pierwszoklasistą!

W szkolnej sondzie zadaliśmy pełnoprawnym już uczniom naszej Czwórki, następujące pytania:

1. Jak wyobrażałaś/teś sobie szkołę zanim rozpoczęłaś/teś w niej naukę?
2. Czy lubisz chodzić do szkoły, dlaczego?
3. Jak czułaś/teś się podczas uroczystego pasowania na ucznia?
4. Jakie jest Twoje ulubione zajęcie w naszej szkole?

Martyna Pierzak 1d

1. Myślałam, że będzie wspaniale.
2. Lubię chodzić do szkoły, bo mam świetnych kolegów i koleżanki.
3. Fajnie było.
4. Lubię przedmioty: matematyka, polski.

Szymon Bednarczyk 1c

1. Najfajniejsza szkoła. Jest na 1. miejscu, a przedszkole na 3. miejscu.
2. Lubię chodzić do szkoły.
3. Troszeczkę się bałem, na szczęście nie mówiłem żadnej zwrotki.
4. Informatyka, w-f, polski.

Julia Ilczyk 1b

1. Fajnie, ale myślałam, że będzie gorzej.
2. Lubię się uczyć.
3. Byłam zestresowana. Okazało się, że było rewelacyjnie. Jestem już pierwszoklasistką.
4. Informatyka.

Maja Pasternak 1a

1. Bałam się.
2. Lubię, bo mam koleżanki.
3. Dobrze.
4. Matematyka, plastyka, w-f.

Wywiad przeprowadziły:

Maria Małysa

Marcelina Surma-Szczerska

SPORT

Sztafetowe biegi przełajowe finał gminny 20 września 2023 r.

W sztafetowych biegach przełajowych z naszej szkoły udział wzięły 4 drużyny:

Drużyna dziewczynek z klas IV-VI (4 miejsce)

Drużyna chłopców z klas IV-VI (2 miejsce i awans do finału powiatowego)

Drużyna dziewczynek z klas VII-VIII (4 miejsce).

Jesienne biegi sztafetowe finał powiatowy 4 października 2023 r.

Uczniowie naszej szkoły wygrali te zawody. Zostali mistrzami gminy w Sztafetowych Biegach Przełajowych.

Gminny finał Igrzysk Dzieci w koszykówce 3X3

Drużyna dziewczynek z klas IV-VI 3. Miejsce, a w składzie: Aleksandra Gondko (klasa 6d), Basia Rupik (klasa 6c), Zosia Rzegotka (klasa 6d), Kinga Przysiał (klasa 6c).

Drużyna chłopców z klas IV-VI 1. Miejsce, a w składzie: Igor Kwak (klasa 6c), Łukasz Dobrzański (klasa 6d), Kuba Siudak (klasa 6b), Bartosz Szybuła (klasa 6a).

GRATULACJE

Natalia Płonka

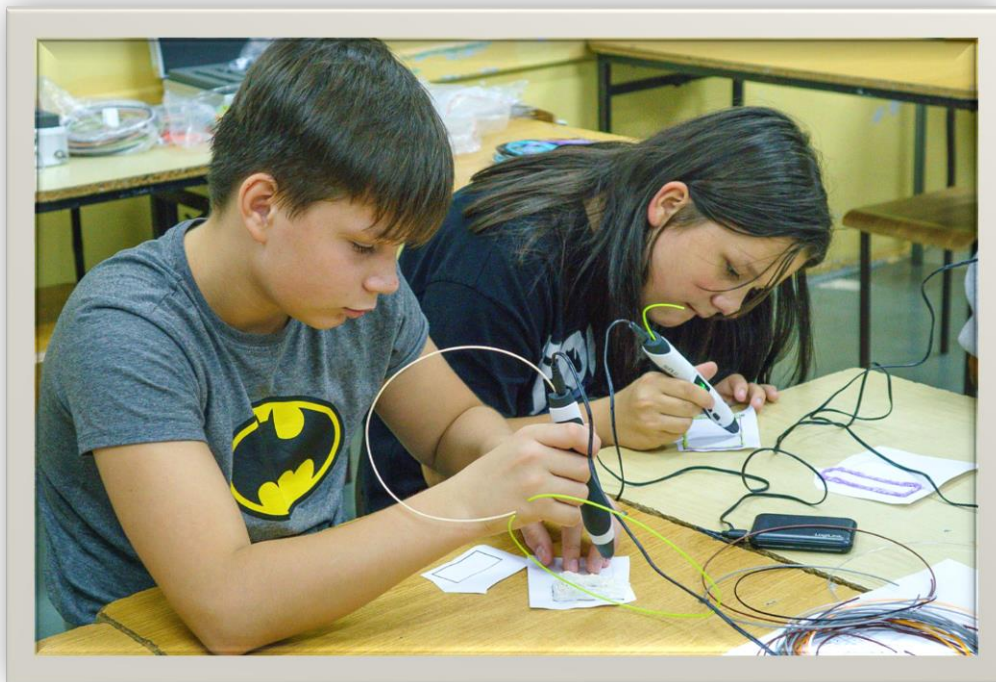

Wydarzenia z życia

- 13 września odbyło się Narodowe Czytanie "Nad Niemnem" w naszej szkole
- 22 września – wycieczki integracyjne
- 29 września – Dzień Głośnego Czytania
- 30 września – Piknik Rodzinny
- 4 października na stadionie w Wadowicach uczniowie naszej szkoły wygrali finały powiatowe w Jesiennych Biegach Sztafetowych.
- 6 października odbyły się pierwsze zajęcia szkolnego Klubu Poszukiwaczy Odpowiedzi.
- 12 października odbyła się uroczystość Pasowania na Ucznia. To szczególna chwila dla każdego pierwszoklasisty.
- W piątek 13 października w naszej szkole odbył się Dzień Edukacji Narodowej.
- 17 października w Szkole Podstawowej nr 2 w Andrychowie odbył się finał Igrzysk Dzieci w Koszykówce
- 20 października piątkoklasiści uczestniczyli w *Nocy kodowania*.

<J. B. > <H. O.>

PIKNIK RODZINNY

30 września w naszej szkole miał miejsce XVI Piknik Rodzinny. Wśród atrakcji przygotowanych na ten wyjątkowy dzień znalazły się: kawiarenka ze smakowitymi ciastami, grill z kiełbaskami, popcorn, pchli targ, kiermasz książek i sala kolekcjonerów. Można było obejrzeć ciekawe występy, takie jak pokazy sztuk walki i występy wokalne uczniów. Goście mogli uczestniczyć w sportowych potyczkach, zatańczyć zumbę, zagrać w szachy i obejrzeć pokazy robotyki. Były dmuchańce, nauka programowania oraz konkursy i loterie z nagrodami. Wszystkim przybyłym gościom serdecznie dziękujemy za uczestnictwo w Pikniku. Zapraszamy wszystkich za rok!!!

(źródło : <https://www.sp4andrychow.edu.pl/news/piknik-rodzinny-w-szkole-podstawowej-nr-4>)

NARODOWE CZYTANIE

13 września 2023 r. organizator Miejska Biblioteka Publiczna w Andrychowie przy współpracy naszej szkoły, włączyła się do akcji Narodowego Czytania. Licznie przybyli goście odczytali fragmenty powieści Elizy Orzeszkowej "Nad Niemnem". Swoimi muzycznymi talentami wykazały się nasze uczennice: Kinga Przystał z kl. 6c, dodatkowo uczennica Państwowej Szkoły Muzycznej w Oświęcimiu - klasa fortepianu; w duecie zaśpiewały przedstawicielki z kl. 5c: Oliwia Frydel oraz Lena Wnęk. Dziewczyny przygotowała pani Aleksandra Kowina. Za nagłośnienie odpowiedzialny był pan Ireneusz Fornalik. Scenografię krajobrazu "Nad Niemnem" stworzyła pani Anita Młodzik - artystka z Grupy Twórców "My". Fragmenty powieści odczytali dla nas: Tomasz Żak, Grażyna Łoboda, Bożena Kojder, Anna Rychter, Danuta Bańska, Janusz Ślesak, przedstawiciele Zespołu Szkół nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Andrychowie. Z kolei fragmenty "Nad Niemnem" w wersji teatralnej przedstawili uczniowie: I Liceum Ogólnokształcącego im. Marii Skłodowskiej-Curie w Andrychowie oraz Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Andrychowie. Naszą szkołę reprezentowali uczniowie z kl. 6c, którzy są Klasą Roku.
(źródło : <https://www.sp4andrychow.edu>).

TWÓRCZOŚĆ WŁASNA

JACIE KWACZE!!

Wg. Kaczki Kazika

AUTOR: JAGODA WRONA

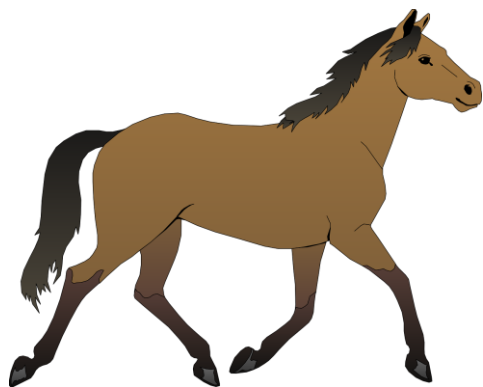
Zagadki miesiąca

Na czym to polega? W każdym numerze szkolnej gazetki będą podchwytliwe, bądź wymagające myślenia, zagadki. Czy uda Ci się je rozwiązać?

Zagadka miesiąca:

Koń jest na łańcuchu o długości 20 metrów i udało mu się sięgnąć jabłko, które było oddalone od niego o 30 metrów. Jak on to zrobił?

Jagoda Wrona

Zielarstwo

Sposób na bolące gardło. Metody pozbycia się nieprzyjemnego bólu.

Po pierwsze warto pić ciepłe napoje, takie jak:

- herbata z cytryną, miodem, imbirem, z sokiem malinowym,
- czy mleko z miodem.

Kolejną pomocną radą może być stosowanie „omasty”, czyli np. spożywanie rosołu.

Dobrze jest też posiadać pastylki ziołowe łagodzące ból z tymiankiem i podbiałem.

Oczywiście mowa jest o bólu, którego pochodzenie odnosi się do nadwyrężania głosu.

Jeśli natomiast ta niedogodność posiada korzenie związane z odpornością (typu zawianie), najważniejszą propozycją będzie udanie się do specjalisty.

Źródła:

<http://www.poradnik-domowy.edu.pl/2013/05/rodzaje-herbaty/>

Bonus:

- Mięta - Pomoc przy problemach z trawieniem. Od czerwca do sierpnia zbiera się liście mięty.
- Pokrzywa - Poprawia wygląd włosów, skóry i paznokci. Cały rok zbiera się liście i wykorzystuje.
- Melisa - Dobra na uspokojenie. Rośnie od czerwca do września.
- Dzika Róża - Doskonale wzmacnia układ odpornościowy organizmu. Kwitnie od maja natomiast owocuje jesienią.
- Rumianek - Warto go używać przy dolegliwościach od strony układu pokarmowego (np. zapalenie jelit). Kwitnie maj - lipiec.

Wszystko wyżej wymienione można suszyć, parzyć jako herbatę. Jeżeli ktoś nie ma możliwości samodzielnego zbierania ziół, są gotowce dostępne do nabycia w sklepie.

Gabriela Kowalska

Sposoby na bolący brzuch

Ból brzucha nierzadko dotyka prawie każdego z nas. Czasami nie trzeba lecieć do apteki po tabletki, a wystarczą domowe sposoby. Przedstawię kilka z nich.

Czym możemy łagodzić bóle brzucha w domu?

Herbata

Picie herbaty ma zwykle kojący wpływ na żołądek. Nie należy jej słodzić, ponieważ cukier może nasilić mdłości, czyli efekt odwrotny do zamierzonego.

Termofor

Termofor z gorącą wodą pozwoli rozluźnić mięśnie. Zmniejszy również bolesne skurcze. Ciepły termofor powoduje również rozszerzenie naczyń krwionośnych, a to z kolei może powodować skuteczniejsze trawienie.

Przyprawy

Przyprawy są nierozłącznym elementem naszej kuchni. Dodajemy je do potraw, aby nadać im wyjątkowy smak ale można je też wykorzystać w przypadku bólu brzucha np.:

napój z imbiru mielonego - zdrowotne właściwości imbiru znane są od tysięcy lat. Imbir stosowany był głównie w celu leczenia infekcji. Imbir zmniejsza mdłości oraz wymioty. Pobudza wydzielanie śliny i soku żołądkowego. Działa też rozkurczowo i przeciwzapalnie. Imbir warto dodawać do herbat rozgrzewających.

Koper włoski - ma działanie rozkurczowe, przeciwzapalne oraz pobudza trawienie

Domowe sposoby na złagodzenie bólu brzucha są często skuteczne i bezpieczne dla naszego zdrowia. Lecz jeżeli ból utrzymuje się długo, lub nasila, należy skontaktować się z lekarzem. Pamiętajcie - rodzic musi o wszystkim wiedzieć!

źródło: przyprawomat.pl

Amelia Graca

Kluby Książki już się spotykają

DDKK w klasach 2. spotyka się w ostatni piątek miesiąca

Dzielność „Dofinansowano ze środków Instytutu Książki pochodzących z dotacji celowej Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego”

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

DKK Literackie Czwartki w klasach 1. spotyka się w ostatni czwartek miesiąca

ZNAJDŹ 10 RÓŻNIC MIĘDZY OBRAZKAMI

Skład redakcji:

Redaktor naczelna: Amelia Suszał

Dziennikarze: Jakub Bereta, Amelia Graca, Gabriela Kowalska, Maria Małysa, Halina Orlicka, Natalia Płonka, Marcelina Surma - Szczerska, Jagoda Wrona

Opieka redakcyjna: p. Marta Paczyńska, p. Bożena Błasiak

Adres redakcji:

Szkoła Podstawowa Nr 4 im. Mikołaja Kopernika w Andrychowie,
ul. Włókniarzy 10a

Adres e-mail: copernicus.gazetkaSP4@gmail.com

Odpowiedź do zagadki miesiąca:

Łańcuch nie był do niczego przymocowany,
dlatego koń bez problemu poszedł po owoc.

